

Lenartu v Slov. goricah. Dne 5. oktobra v Artičah in dne 6. oktobra v Pišecah.

Dopisi.

Iz Maribora. (Cerkvena razstava.)

Družba za vedno češčenje presv. Rešnjega Telesa obstoji v naši škofiji sedaj že 6. leto. Vsako leto kaže se lepšo, plodnišo, izlasti. kar se tiče cerkvenih oblačil, ki jih izdeluje. Razstave, ki jih napravlja vsako leto, dajo ji lepo spričevalo napredka. Razstava zadnje nedelje sklenila je 5. leto družbe in to po vsem družbi na pohvalo. Načelnik družbe, veleč. g. stolni korar. Lavrencij Herg, so v pričo Njih ekscelencija, mil. knezoškofa, stolnega dekana, večih stolnih korarjev, duhovnikov, mestnih gospá in gospic razstavo točno ob 11. uri odprli ter v svojem nemškem in slovenskem nagovoru izgodovino družbe in prigodke tega leta lepo razložili, po tem pa so se zahvalili Njih ekscelenciji za milostljivo podporo, odboru, izlasti še gospej predsednici A. Eichler, gospodičinama M. Schmiderer in Terezi Pöschel za njih žrtvovalno sodelovanje. Njih ekscelencija pa so izrekli na to velezasluženemu načelniku družbe in celemu odboru, pa tudi vsem dobrotnikom družbe, kar jih ima v lav. škofiji, svojo zahvalo ter so pridjali željo, da bi se še za naprej družba lepo razcvitala ter prinašala blagega sadú, kakor se je to že doslej godilo. Razstava sama je bila v obednici duh. semenišča, bila je prav bogata in celo okusno prirejena. Na desni strani in na sredi bili so mašni plašči, spredaj oltarna sprava za sv. blagoslov, na levi strani pa blazinice, albe, koretliji, oblačila za mašne strežčke in več drugih reči. Na nekaterih rečéh je stalo ime izdelalke in na drugih cerkve, v katero so namenjene. Prvih naj omenim gg. Eichler, Pöschel, Schmiderer in drugih, posebno pa še g. Filom. Ragg, ki je skoraj do svoje smrti delala na mašnem plašču. Bog ji je gotovo to ljubezen že povrnil, udje te družbe bodo pa se je, kar so tudi veleč. g. načelnik omenili, v svojih molitvah radi spominjali. Tudi dve dekleti, učenki Emilija Zezulka pa Micika Krajnc ste že vsak svoj mašni plašč izdelali; to je lepo znamenje za njino pobožno, nedolžno srce. Dari pa so prejele vse dekanije naše škofije, vsaka župnija namreč to, česar je prosila in kar ji je družba dati premogla. Ceno vseh stvari je družbino vodstvo stavilo na 1564 fl. in 60 kr., toda v tem ni računilo dela gospá in gospodičin, le-to pa sega skorej gotovo vsaj do polovice une cene. Bog jim-ga naj povrne!

Od Save. (Nekaj za naše nemškutarje.) Odbor glavnega mesta Štajerskega: Gradec je zadnjič sklenil, da ne bo od zdaj za naprej nobene mestne službe oddajal razun ljudem nemškega naroda. — No, mi Slovenci si

bomo to dobro zapomnili; bomo pač gledati morali, da tudi pri nas ne dobi zaslužka, razun Slovenec. Na dalje si pa tudi mi ne bomo naročevali potrebnih reči, kakor obleke, obutve itd., razun pri poštenih krščanskih Slovencih. Klin s klinom. Pa nekaj družega moram omeniti. Naši velikonemški Slovenci — po domače nemškutarji — nam vedno pridigujejo, kako daleč pač človek lahko pride z nemškim jezikom; kako mu to dobro tekne, če z nemškim jezikom službo dobi pri Nemcih. Jaz bi te velikonemške berače na Spodnjem Štajerskem najrajše poslal v Gradec. Prepričali se bodo da z nemškim jezikom in s svojim denarjem že pridejo do nemškega Gradca; toda vsled zgoraj navedenega občinskega sklepa v Gradcu ne dobijo več nobene službe. Kaj jim je toraj storiti! Slovenci teh narodnih odpadnikov ne marajo, Nemci jim pa tudi zaslužka več dati nočejo, če se še toliko štulijo med „tajčarje“. Res škoda za te nemškutarske spake, ako gladú počepajo na svoji „rajži“ v nemške dežele! Pa prav se jim godi! Naj bi bili ostali pametni in pošteni Slovenci! Naša dežela je rodovitna dovolj, da vse naše rojake lahko preživi. Delavnih Slovincem ni treba dela iskati po nemških deželah; kaj nam toraj v enomer trobite na ušesa, naj se le nemščine učimo, češ, potem bomo ležje shajali na Nemškem? Pojdite s svojo nemščino na Nemško le vi, nemškutarji, če se vam ljubi, da vas Nemci s posmehom zopet nãženejo v slovensko deželo nazaj!

Iz Žič. (Potreben odgovor.) Osupnil nas je zadnji dopis iz Žič z dne 2. septembra, v zadevi občinskih volitev, sej in uradovanja. Da pa Vaši bralci izvedó resnico, naj jim služijo te-le vrste. Dopisnik pravi, da se vsak boji v Žičah obč. odbornik biti, a jaz ga prosim, da nam imenuje tiste može ali vsaj enega v vseh dobah volitev, ki bi se branil pri nas odbornik biti. Na robe, mi imamo može, s katerimi se smemo ponašati, dva izmed njih sta zaporedom že 25 in pet drugih po 12 let v našem odboru. Takih je pač veliko, ki hrepenijo pri nas odborniki biti in ko na to vrsto ne dospejo, togotijo se nad volilci ter jih pisano gledajo. To je vzrok, da volilci od volitve izostajajo, ker se bojijo zamere. Naša obč. volitev pa je, hvala Bogu, letos dobro izšla, imamo odbornike same narodnjake in je nekaj liberalnih privržencev odbor zapustilo. Toda tudi vsi dosedanji odborniki so bili, kar se tiče zločnosti in mirú, pri vseh sejah le hvalevredni in ga v mnogoletni dobi ni bilo, da bi nam bil kje kako mir kalil. Dopisnik lahko, ako je pri nas, pregleda naše občinske račune in sejine zapisnike, v njih se bo o delovanju prepričal. Iz njih bode tudi izpoznal, kdo je gospodaril celo do novejšje dobe večjidel le s 15⁰/₁₀₀ obč. doklade, kdo vredil zapuščena obč. zemljišča,

kdo jih spravil v najem, posadil travnik in pašnik s sadnim, občinski gozd pa s smrekovim drevjem, kdo priboril 20 oralov občinskega gozda, da ni bilo potrebe kaj za nj šteti, preskrbel plačilo za novo šolo in za nov živinski hlev farovski in mnogo drugega. To se pač ne pravi lahko, da „večidel prazno slamo mlatijo.“ Vprašal bi ga še na dalje, v kaki razmeri je Žiška občina v prejšnjem času pod prejšnjimi župani tičala? Od kraja do konca je bila podvržena liberalcem. Tudi v tem mora nam priznati, kdo jo je vzbudil k narodnemu duhu, kdo jo vodil, da smo zdaj v deželni in državni zbor poslance narodno volili. Besedi „ausschuss“ in „gemeinderath“ sedanji obč. zastop ne rabi, marveč marsikateri bi pri nas še ne vedel besed: odbornik in svetovalec, ko bi se jih od občinskega predstojništva ne bil naučil. Na zadnje še pravi dopisnik, da hoče neka ženska, ki si je pred kratkim v Žičah posestvice kupila, s pomočjo svetovalca občinske doklade nalagati in občino „vižati“. Te zvite besede pa težko razumem. Priletna, boguslužna ženska, ki si je pred kratkim posestvice v Žičah kupila, je skrbela, da se je pripravila tukajšnji cerkvi maja, ki se rabi o procesijah. Cerkvenik je pobiral od hiše do hiše po župniji prostovoljne darove v denarjih, kakor so bili č. g. župnik prejšnjo nedeljo v cerkvi naznanili. Za to je sama obilo darovala; ker pa je videla, da je še 15 goldinarjev manjkalo, prosila je svetovalca občinskega, naj ji posodi denar. leta je tudi iz lastnega žepa to storil. Lahko torej vprašam g. dopisnika, kaj namerava, da ga veseli vtikati se tudi v reči, ki čast božjo in cerkev zadevajo, to pa še z neresnico. Pri občini pa o maji še ni nikdo le besede črhnil.

Janez Gosak, župan.

Iz Špitaliča (Stoletnica Špitališke župnije.) Minolo je že več nego sto let, kar je porušen Zajčki samostan, nekedar daleč sloveči „Zajckloster“; kamenite gole stene, neme priče slavne prostosti, kažejo popotniku, „kde samostan leži“. Ko so menihi, kartuzijanci v belih haljah, morali oditi iz tihih celic ter zapustiti blagodejno delovanje svoje, ustanovila se je župnija Špitališka z župnijsko cerkvijo, Mariji Devici posvečeno, v sredi ozke, prijazne dolinice, sv. Janža imenovane. — V tem skritem dolu delovalo je v teku jednega stoletja precejšnje število č. gg. župnikov v dušni in telesni blagor zagorskih dobrih župljanov, ki so dohajali v vseh potrebah k svojim dušnim pastirjem, ter se zatekali z zaupanjem in otroško udanostjo k svoji mili, najboljši Materi. Radi tega smo vsi radostno pozdravili veselo vest, da se ima letos — ko je ob enem sv. leto — obhajati stoletnica Špitališke župnije, da se zahvalimo premili Materi svoji za varstvo in preobilne milosti, katere smo prejeli od

Boga po vsemogočni njeni prošnji. V to svrho trebalo je obleči svetišče Marijino v novo praznično opravo, da se more izvanredna slovesnost obhajati sijajno, kolikor je skromnim našim močem mogoče. — Po neumornem prizadetji vrlega g. provizorja Iv. Čagrana oblekla je tudi naša farna cerkev po vsem praznično obleko. — Vže pred prihodom požrtvovalnega gospoda se je ponovila cerkev in popravile so se nove orglje, vsled tega narastlo je precej stroškov. Presvitli cesar in baron Goedel, poslanec naš, pripomogla sta z milodarno roko, da so se stroški večinoma premogli. — Tako je bila cerkveca vsaj po večjem v lepi podobi; a trebalo je še znotranje drobne olepšave; stoprav tukaj skrbel je v prvi vrsti č. g. provizor. Kljubu zaprekam in težavam, ki je ima izvršujoč neustrašeno versko in narodno dolžnost svojo, preskrbel nam je že lani tri krasne podobe predstavljajoče sv. Cirila in Metoda, sv. Alojzija in prelepo podobo roženkranske Matere božje, in letos pripravil je iz milodarov dobrih faranov dragocen mešni plašč, 4 bandera in nebo; veliki oltar kinča 6 novih vlitih svečnikov, krona vsemu pa je nova monštranca, ravnokar k tej svečanosti kupljena, okrašena z žlahnimi kameni. (Konec prih.)

Iz Slatine. (Za žalostjo pride veselje.) Pred dobrim pol letom počil nam je bil tretji zvon. Vsem je bilo žal za-nj. Kaj, ali hočemo od zdaj le z dvema zvonoma zviniti? Tako smo se vsi pomenkovali. To ne gre, smo rekli, korajža velja. Po darežljivosti vrlih župljanov dala sta se 2 nova zvona vlit. Ko so tedaj ta dva zvona v petek, dne 17. sept. iz Poličan na krasno ovenčanih vozovih med množino veselih spremljevalcev od Tekačovega čez Slatino proti sv. Križu vozili, gromeli so možarci in zbralo se je po poti veliko radostnih gledalcev. To je pa bilo veselje, kakor ga le malo kdo doživi in vslikalo se je: Mi pač ni žal za krajcarje, katere sem za zvon vložil. V soboto na to so nas pa blagovolili milostljivi knezoškof obiskati. Po vednem streljanju in po velikanskem kresu na Tepehovem bregu pripravljali smo se na nedeljo. Rano mešo obhajali so v nedeljo milostljivi knez in škof in ko so ob pol desetih nova zvona na čast sv. Jožefu in sv. Matiji posvetili, bila je slovesna sv. meša z leviti med godbo in strelom. Duhovnikov je bilo 11, ljudstva pa na tisoče, Štajarcev in Hrvatov. Kaj ne, to je bila cerkvena, krščanska svečanost! Posebno hvalo si na tem mestu zaslužijo naši domači pevci, ki so se pod vodstvom č. g. kaplana Dekortija prav izvrstno izurili ter se v nedeljo pri škofovi in deveti meši prav dobro skazali. Pa tudi drugo ljudstvo je tako ginljivo k Bogu popevalo, da so ga prezvišeni knez dolgo po večernicah v žagradu poslušali. Drugo hvalo

si zaslužijo mladenči in dekleta, ki so vence pleli in z njimi cerkvo in okoli cerkve postavljene smreke venčali. Največje hvale pa so seveda vredni, ki so kaj za zvonove darovali in med njimi najbolj boter Matija Drogenik in njegova žena Roza, Janez Ogrizek, Jožef Kužner in Jurij Plevčak. Niti Hoisel naš nekdanji slovenski rojak, niti „vahterca“ nas nista ovirala, da si damo novih zvonov vlti. Akoravno je doktorček po celi Slatini od gosta do gosta skakal ter jih za Boga prosil, naj ne dajo nič za našo cerkev, vsa ta njegova ljubezen do cerkve in svojih rojakov — nismo na to ponosni — ni nič pomagala. — Križevljani imamo dva nova zvona. Tudi naprej nam še pomozi Bog!

Iz Celja. (Katoliškemu podpornemu društvu) v Celju za vzdrževanje dekliške šole šolskih sester so nadalje darovali, oziroma letnino plačali p. n. čč. gg.: Matjašič Jur. stolni prošt, Šuta Rup., žup. na Zavrču po 10 gld. — Kragl Mart., žup. na Polju 6 gld. — Hrg Lovro, kan., Ribar Ant., prof., Cocaj Jern., žup. na Paki, Kržič Ant., kat. v Ljublj., Žolgar Mih., prof. v Celju po 5 gld. — Neimenovan na Vidmu, Gaberc Sim., žup. v Framu, po 4 gld. — Skrbec Mart., vik. v Konjicah, Verk Henr., žup. v Pilštanju, Turnšek Ant., trg. v Nazarjih, Pihler Sim., kapl. v Makolah po 3 gld. — Sijanec Al., kapl. pri Novi cerkvi, Belšak Ant., žup. pri sv. Petru pri Radg., Urek Andr., žup. za Polzeli, Lempl Jak., žup. v Ulimju, Jurčič Jož., žup. v Dramljah, Ivane Mart., č. kan. v Šmarju, Zmazek Fr., žup. pri sv. Vubanu, Lendovšek Mih., žup. v Makolah, Koren Mat., žup. v Selnici, Rudl Jozefa, Fuchs Franc, dimnikar, Kačič Iv., c. kr. not. v Šoštanjju, Krempuš Marj., hiš. Veršec Maks, tajn., Murnik Iv., trg. v Kamniku, Selišek M., krojač, Kameroner Fr., pos., Ostrožnik And., pos. na Teharjih; Šah Lovro, učitelj, Vrečar Mart., pos. na Pečovniku; Majcen Jož., kapl. na Rečici po 2 gld. — Več skupaj: 12 gld, 17 kr. Bog plati vsem!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Zadnji petek, dne 24. septembra so odkrili na Dunaju velik spominek viceadmirala Tegetthoffa. Bili so vpricho svitli cesar, cesarjevič s soprogo in več drugih nadvojvodov. Kardinal dr. Gangelbauer je zapel „Te Deum.“ Spomenik je vzelo Dunajsko mesto v svoje varstvo. — Dnes 29. septembra snide se drž. zbor. Ker Taaffe cika zmerom bolj na liberalno stran, liberalci pa ne marajo za-nj, vse ugiblje, kaj počne proti njemu konservativna desnica. Obeta se mu, da grofu tokrat odklenkne. Mi se tega ne nadjamo, zviti grof je bil že večkrat v enakih zanjkah, ali vselej

se je srečno izvil iz njih. — Čehi, izlasti na Moravskem so sila hudi na ministra dr. pl. Gautscha, ker jim ne dovoli ali pa še celó zapre česke gimnazije. Gotovo ga bodo zato v drž. zboru trdo prijeli. Bode le prav. — Kat. šolsko društvo že šteje na Spodnjem Avstrijskem več 2000 udov in ima na Dunaju že dve ljudski šoli v svojih rokah. — Da gre dež. nadzornik ljudskih šol, A. Rožek, v pokoj, gre že delj časa govorica po Gradcu, doslej pa je še samo govorica. Kdo da bi utegnil priti na njegovo mesto, to se še tudi ne zna ali pravi se, da koroški nadzornik dr. Gobanz ali pa predarlski dr. Billek — oba sta liberalca in zato ne maramo verjeti, da je kaj resnice na tej govorici. — Obč. zastop v Prevaljah na Koroškem je imel pametno misel, da je razpisal darila na gade. Doslej so jih že 19 polovili. Na Dholicci pa so imeli dne 16. septembra hudo nevihto in je strela ubila necega posestnika. — Kranjsko je doletela velika izguba po smrti drž. in dež. poslanca Ad. Obreze. Umril je na svojem domu v Cerknici še le 52 let star. Ranjci bil je marljiv in spreten poslanec, izlasti v denarvenih zadevah je njegova beseda veliko veljala. — V Kamniškem okraju so imeli zadnji petek točo in je na jesenskih pridelkih veliko škode. Pri ss. uršulinkah v Ljubljani so odprli otročji vrt za 50 malih otrok. — V Ajdovščini v Primorju imajo res gg. učitelji slov. otroke podučevati v treh jezikih, prvo leto v slovenskem, drugo in tretje v italijanskem, štrto leto pa v nemškem. Ubogi otroci! — V Trstu odpre družba sv. Cirila in Metoda otročji vrt pri sv. Jakobu. Va-nj se sprejmó slov. otroci od 3 do 6 let stari. — Potovalni učitelj za Primorsko, gosp. Pehavec, da-si je sin slov. starišev, zna le malo slovenski, kako bo torej slov. kmetom govoril, da bi ga umeli? — Kolere na Kranjskem ni več, pač pa je še v Trstu, v okolici in po Istri. — Iz Bosne gredó tožbe, da c. kr. uradniki niso kaj pošteni, mi menimo, da na teh tožbah ni resnice in ako je je kakokrat kaj, stori jim pa c. kr. vlada gotovo, kar jim gre. — V Pressburgu so odprli novo, madjarsko gledališče, bil je vpricho minister Tisza sam in so ga, kakor se piše, sicer nemški prebivalci jako lepo vzprejeli. Če je to le resnica!

Vnanje države. V Bolgariji biva sedaj ruski poslanec, baron Kaulbars. Kakor se poroča, terja, naj začasna vlada volitve v veliko sobranje odloži, kolikor more, to pa zato, da se dežela do dobra iztrezni. Po tem takem se torej Rusi bojé, da bi še sedaj sobranje kje ne volilo kneza, ki bi bil Rusom po volji. Kakor se pa sliši, je vlada v tem oprezna. Tudi obležni stan še trpi dalje po vsej deželi. — Med Bolgari in Srbi se sedaj pogaja za to, da se obnovi diplomatska zveza ter pride bojda v Beligrad dr. Straskv ko bolgarski zastopnik